

Česká republika
Nejvyšší kontrolní úřad

STANOVISKO

KE ZPRÁVĚ O PLNĚNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY
ZA 1. POLOLETÍ 2024

Nejvyšší kontrolní úřad

Sp. zn.: 79/24-NKU45/346/24

Praha 19. listopadu 2024

STANOVISKO
KE ZPRÁVĚ O PLNĚNÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU ČESKÉ REPUBLIKY
ZA 1. POLOLETÍ 2024

(k sněmovnímu tisku č. 830/0)

(předkládané v souladu s ustanovením § 5 zákona č. 166/1993 Sb., o Nejvyšším kontrolním úřadu)

Předkládá: Miloslav Kala,
prezident Nejvyššího kontrolního úřadu

Stanovisko Nejvyššího kontrolního úřadu (dále také „NKÚ“) je rozvrženo do následujících částí:

I.	Úvodní slovo prezidenta NKÚ	5
II.	Shrnutí.....	6
III.	Ekonomický vývoj České republiky	7
IV.	Saldo hospodaření státního rozpočtu	10
V.	Příjmy státního rozpočtu	12
VI.	Výdaje státního rozpočtu.....	17
VII.	Výsledky hospodaření územních rozpočtů	22
	Seznam zkratk	24

Redakční poznámka:

Redakční uzávěrka pro *Stanovisko ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2024* byla stanovena na 8. listopadu 2024. Hodnoceno bylo primárně období 1. poloviny roku 2024.

Ve *Stanovisku ke Zprávě o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2024* není sjednocen počet desetinných míst, a to z důvodu používání různých zdrojů (některé zdroje uvádějí pouze zaokrouhlená čísla nebo čísla zaokrouhlená na odlišný počet desetinných míst). Dále může v materiálu dojít k drobným odchylkám hodnot z důvodu zaokrouhlování nebo použití různých zdrojů. NKÚ pracuje zejména s daty ze *zpráv o plnění státního rozpočtu České republiky*, z informačního portálu MONITOR, zpráv Českého statistického úřadu a databází Eurostatu (statistického úřadu Evropské unie).

I. ÚVODNÍ SLOVO PREZIDENTA NKÚ

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

stanovisko, které držíte v rukou, popisuje některé pozitivní trendy ve vývoji české ekonomiky v prvním pololetí 2024. Pokud jsem na tomto místě loni psal, že její postcovidové oživení se nekonalo, pak letos mohu konstatovat, že ekonomika České republiky se snad již odrazila ode dna.

Významnou měrou k tomu bezesporu přispěl meziroční pokles míry inflace, která se v první polovině roku 2024 pohybovala kolem 2 %. Obnovil se růst spotřeby domácností a zlepšilo se i saldo zahraničního obchodu. V druhém čtvrtletí 2024 meziročně vzrostl hrubý domácí produkt o 0,6 %. I tak ale ve srovnání s průměrem Evropské unie patřil hospodářský růst České republiky mezi ty pomalejší.

Stát v prvním pololetí 2024 hospodařil se schodkem 178,6 miliardy korun. Velkou část jeho výdajů tvoří mandatorní výdaje a výrazně vzrostly i výdaje na obsluhu státního dluhu – meziročně o 5,3 miliardy korun. Kromě zvyšování tempa růstu výdajů na obsluhu státního dluhu, které bude pokračovat i v příštích letech, NKÚ hodnotí jako problematické některé rozpočtové přesuny. V první polovině roku 2024 bylo prostřednictvím rozpočtových opatření z celkové rozpočtové rezervy ve výši téměř 12 miliard korun uvolněno 2,9 miliardy korun. Není však zcela zřejmé, zda všechny tyto prostředky byly v souladu s účelem rozpočtové rezervy, tedy primárně k pokrytí nezbytných a nepředvídaných výdajů.

Výše schváleného deficitu pro rok 2024 je sice o 43 miliard korun nižší než v roce 2023, přesto neodpovídá příznivější ekonomické situaci. Rozpočet pro rok 2024 již není zatížen inflační a energetickou krizí, avšak struktura rozpočtu je stále více zatěžována rostoucími mandatorními výdaji.

Dobře si český stát vedl na příjmové straně rozpočtu. Příjmy státního rozpočtu za první pololetí 2024 překročily 956 miliard korun, což je oproti srovnatelnému období loňského roku nárůst o 4,3 %. Nejvýznamnější podíl na příjmech státního rozpočtu tvořily daňové příjmy. K jejich růstu významně přispělo vyšší inkaso daně z příjmů právnických a fyzických osob, daně z přidané hodnoty a vyšší příjmy ze spotřební daně z minerálních olejů. Nutno ovšem poznamenat, že za meziročním růstem inkasa daně z příjmů právnických osob o 18 miliard korun stálo především dočasné zavedení daně z neočekávaných zisků. Bez této daně by v prvním pololetí 2024 daň z příjmů právnických osob meziročně klesla o 0,2 miliardy korun, a to i přes úpravu rozpočtového určení daní ve prospěch příjmů státního rozpočtu.

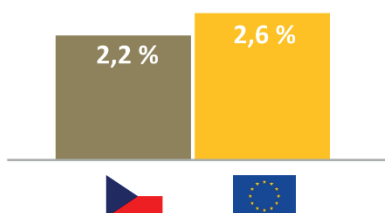
Výdaje v prvním pololetí 2024 vzrostly ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku o 2,2 miliardy korun. Nadále rostla většina mandatorních výdajů, které v prvním pololetí 2024 představovaly 59,4 % celkových výdajů. Výrazně vzrostly také neinvestiční transfery státním fondům, a to o 17,4 miliardy korun. Investiční transfery státním fondům, jako jsou Státní fond životního prostředí ČR, Státní fond dopravní infrastruktury a Státní zemědělský intervenční fond, naopak klesly o 16,7 miliardy korun. Na druhou stranu vzrostly o 4,2 miliardy korun investiční transfery krajům a obcím, a to navzdory jejich vysokým finančním zůstatkům na bankovních účtech. Hospodaření územních rozpočtů skončilo za první pololetí 2024 v přebytku 82,7 miliardy korun. Jednalo se o historicky nejvyšší přebytek hospodaření za první pololetí roku.

Miloslav Kala,
prezident NKÚ

II. SHRNUTÍ

V České republice byly v 1. pololetí 2024 mnohem příznivější ekonomické podmínky než v 1. pololetí 2023. Například klesala meziroční míra inflace a obnovil se také růst spotřeby domácností.

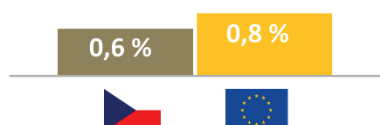
Míra inflace na konci
1. pololetí 2024

Zdroj: databáze Eurostatu (listopad 2024).

” V 1. pololetí 2024 se meziroční míra inflace pohybovala v blízkosti 2 %, což je hodnota blízká inflačnímu cíli České národní banky. Tento vývoj signalizuje určitou stabilizaci cenové hladiny v ekonomice.

HDP ve
2. čtvrtletí 2024

Zdroj: databáze Eurostatu (listopad 2024).

” Ve druhém čtvrtletí 2024 sice zaznamenala Česká republika meziroční růst HDP o 0,6 %, přesto se zařadila mezi země s pomalejším hospodářským růstem v porovnání s průměrem Evropské unie.

Hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí 2024 vykázalo deficit ve výši 178,6 mld. Kč, což představuje meziroční zlepšení o 36,7 mld. Kč. Vzhledem ke zlepšující se ekonomické situaci se ale stále jedná o vysoký deficit.

Příjmy státního rozpočtu
za 1. pololetí 2024

38,9 mld. Kč
meziroční změna

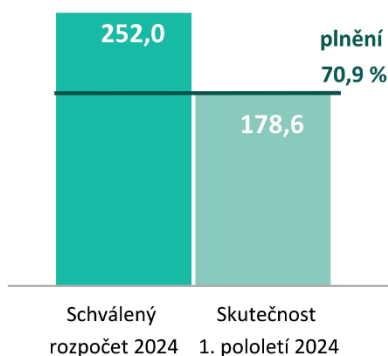

Výdaje státního rozpočtu
za 1. pololetí 2024

2,2 mld. Kč
meziroční změna

Schodek státního rozpočtu

” V 1. pololetí 2024 byl schodek státního rozpočtu naplněn ze 70,9 %. Výše schváleného deficitu pro rok 2024 je sice o 43,0 mld. Kč nižší než v loňském roce, avšak nereflektuje příznivější ekonomickou situaci.

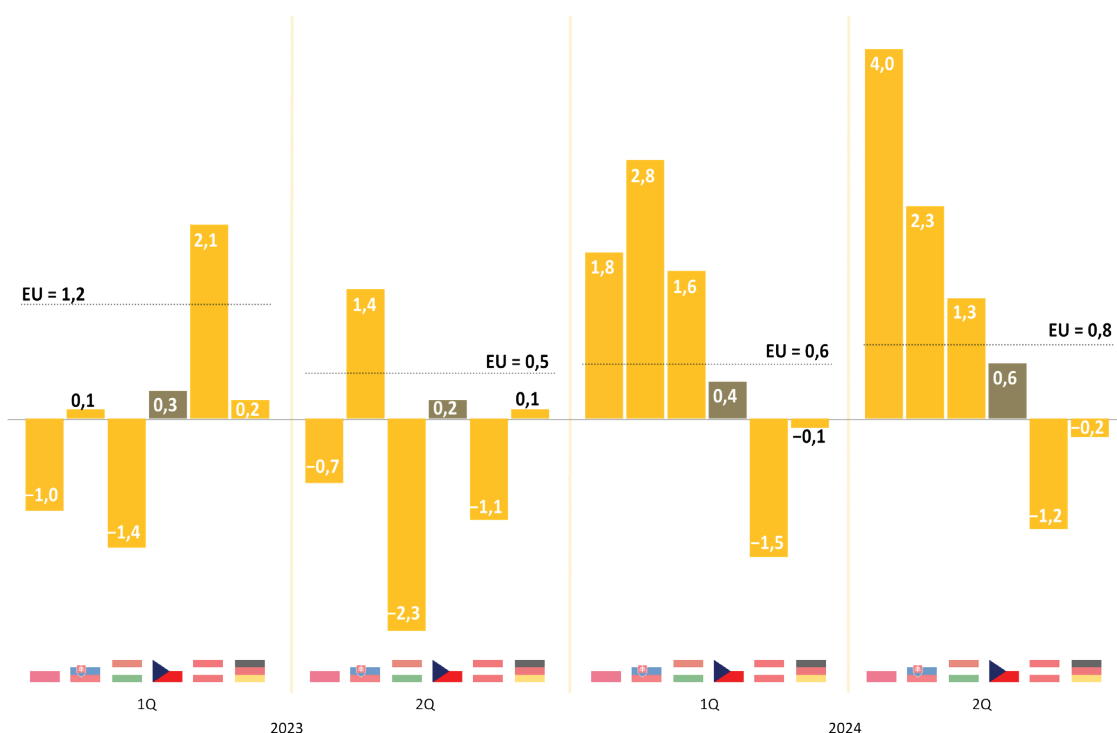
Zdroj: Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2024.

III. EKONOMICKÝ VÝVOJ ČESKÉ REPUBLIKY

Ekonomické podmínky České republiky (dále také „ČR“) byly v 1. pololetí 2024 mnohem příznivější než v 1. pololetí 2023. Klesala meziroční míra inflace a zároveň Česká národní banka (dále také „ČNB“) snižovala úrokovou sazbu. Státní rozpočet již tolik nezatěžovaly výdaje na podporu cen energií a migrace uprchlíků z Ukrajiny již nepředstavovala pouze výdaje, ale díky jejich zaměstnanosti i příjmy. Obnovil se také růst spotřeby domácností a zlepšilo se saldo zahraničního obchodu. V druhém čtvrtletí roku 2024 došlo k meziročnímu růstu hrubého domácího produktu (dále také „HDP“) o 0,6 %; viz graf č. 1. Česká republika však patřila ve srovnání s průměrem zemí Evropské unie (dále také „EU“) k zemím s pomalejším meziročním hospodářským růstem.

Graf č. 1: Vývoj hrubého domácího produktu v ČR, v sousedních zemích a v Evropské unii (v %)

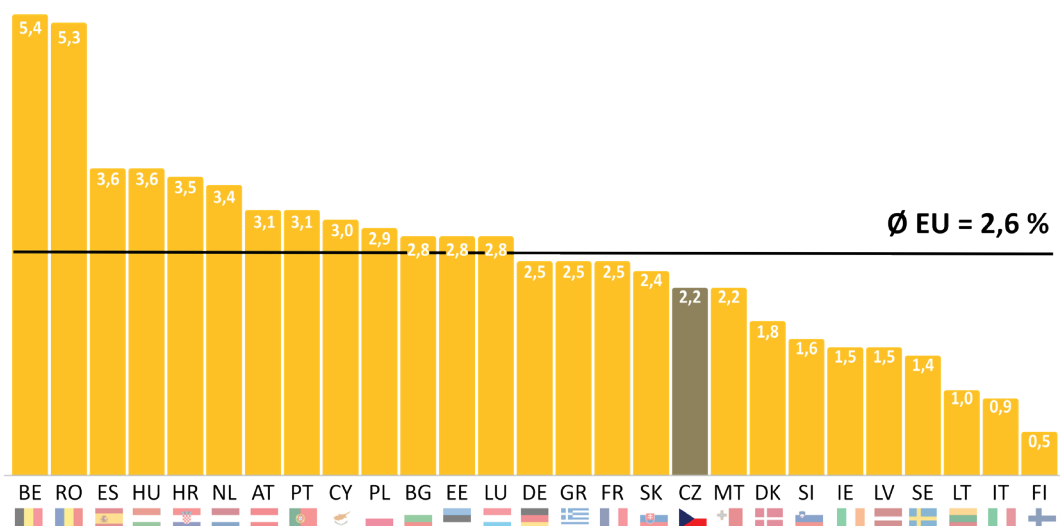

Zdroj: databáze Eurostatu (8. listopad 2024).

Pozn.: Uvedené hodnoty vyjadřují změnu HDP ve srovnání se stejným obdobím předchozího roku.

Na konci 1. pololetí 2024 dosáhla meziroční míra inflace v České republice 2,2 %, což je o 0,4 procentního bodu (dále také „p. b.“) méně než průměr v rámci EU. Po třiletém období, kdy Česká republika patřila mezi země s jednou z nejvyšších hodnot inflace, se nyní dostala mezi státy s nižší inflací. Tento vývoj v kombinaci s růstem nominálních mezd vedl ke zvýšení reálných mezd, což pozitivně ovlivnilo kupní sílu obyvatelstva. Současně však nízká míra nezaměstnanosti vytváří tlak na další růst mezd, což může způsobit inflační tlaky na straně nákladů a vést k novému růstu cen.

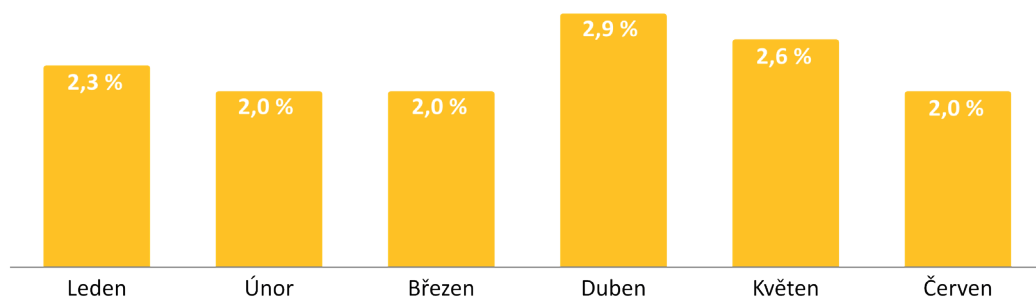
Graf č. 2: Míra inflace na konci 1. pololetí 2024 v zemích Evropské unie (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu (8. listopad 2024).

V 1. pololetí 2024 se meziroční míra inflace v jednotlivých měsících pohybovala v blízkosti 2 %, což je hodnota blízká inflačnímu cíli České národní banky. Tento vývoj signalizuje určitou stabilizaci cenové hladiny v ekonomice.

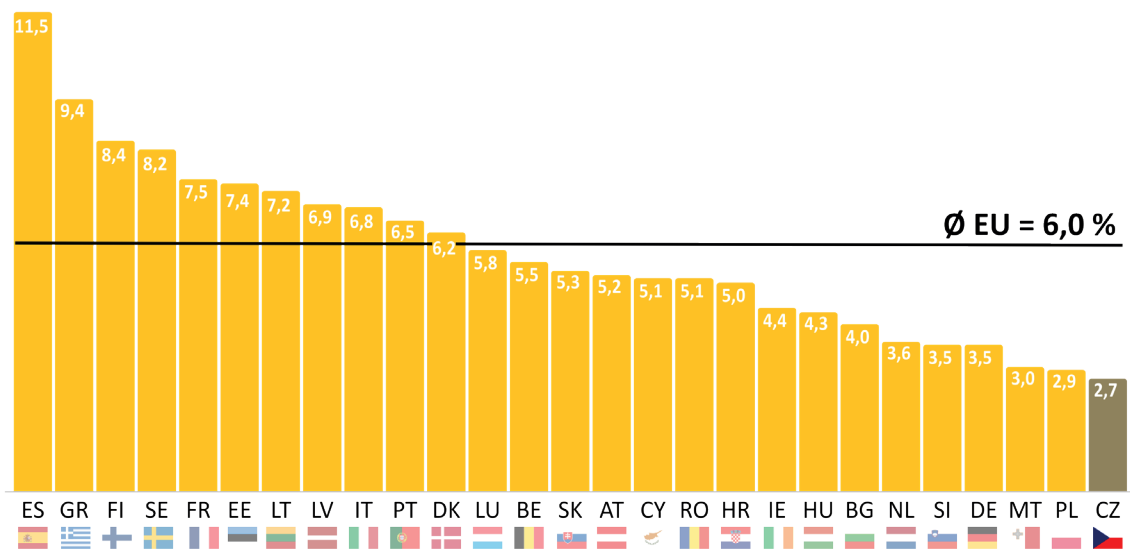
Graf č. 3: Meziroční míra inflace ČR v jednotlivých měsících 1. pololetí roku 2024 (v %)

Zdroj: Česká národní banka.

Na trhu práce Česká republika zaznamenala v 1. pololetí 2024 opět nízkou nezaměstnanost ve výši 2,7 %, čímž se umístila na první příčce mezi zeměmi EU, kde průměrná míra činila 6 %. Česká republika si své prvenství udržuje již od roku 2017. Z pohledu pracovního trhu však tato situace představuje problém pro další vývoj a růst ekonomiky.

Graf č. 4: Nezaměstnanost na konci 1. pololetí 2024 v zemích Evropské unie (v %)

Zdroj: databáze Eurostatu (8. listopad 2024).

IV. SALDO HOSPODAŘENÍ STÁTNÍHO ROZPOČTU

Zákon o státním rozpočtu¹ stanovil pro rok 2024 schodek státního rozpočtu ve výši 252,0 mld. Kč. Hospodaření státního rozpočtu za 1. pololetí 2024 vykázalo deficit 178,6 mld. Kč, což představuje zlepšení o 36,7 mld. Kč oproti stejnému období v roce 2023, ale stále se jedná o vysoký pololetní schodek. Jedním z důvodů nepříznivého výsledku hospodaření státního rozpočtu je i fakt, že velkou část výdajů tvoří mandatorní výdaje, jako jsou důchody a sociální dávky. Dále rostou výdaje na obranu a také náklady na obsluhu státního dluhu.

Výdaje na obsluhu státního dluhu by měly v roce 2024 činit téměř 95 mld. Kč. Stav státního dluhu k 30. 6. 2024 činil 3 207,1 mld. Kč. V 1. pololetí 2024 dosáhly celkové výdaje na obsluhu státního dluhu výše 42,9 mld. Kč a meziročně vzrostly o 5,3 mld. Kč.² Ke zvyšování tempa růstu výdajů na obsluhu státního dluhu bude docházet i v dalších letech, především v důsledku postupného refinancování půjček z minulosti (s nízkými úrokovými sazbami) novými půjčkami s vyšším úročením a také v důsledku pokračujícího zadlužování státu, což bude i nadále zatěžovat státní rozpočet.

	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	Meziroční změna
Příjmy	917,2 mld. Kč	956,2 mld. Kč	 38,9 mld. Kč
Výdaje	1 132,6 mld. Kč	1 134,8 mld. Kč	 2,2 mld. Kč
Saldo	-215,4 mld. Kč	-178,6 mld. Kč	 36,7 mld. Kč
Saldo bez EU/FM	-250,9 mld. Kč	-190,4 mld. Kč	 60,5 mld. Kč

Příjmy z EU/FM převýšily výdaje spojené s předfinancováním společných projektů, což vedlo k pozitivní bilanci ve výši 11,8 mld. Kč. Bez započtení těchto prostředků by schodek dosáhl 190,4 mld. Kč.

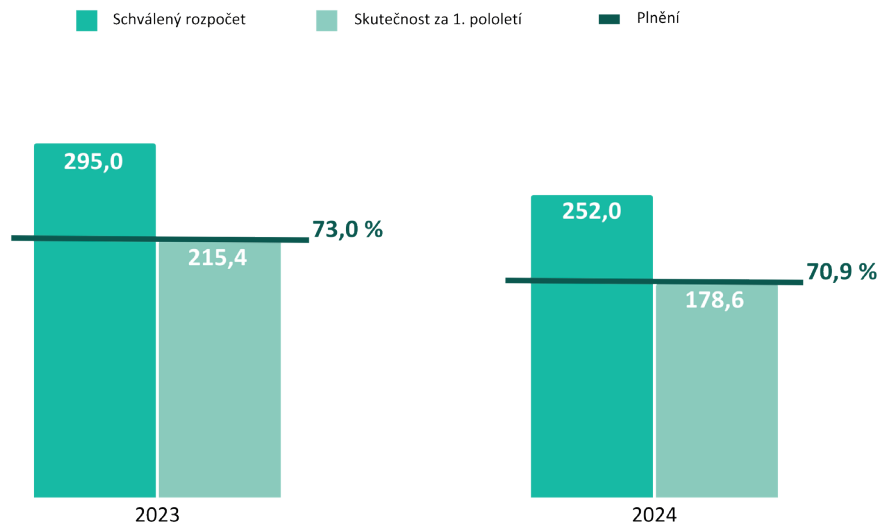
K 30. 6. 2024 byl plánovaný schodek státního rozpočtu naplněn ze 70,9 %. Tento výsledek je o 2,1 p. b. lepší než v loňském roce, kdy byl schválený schodek naplněn v 1. pololetí 2023 ze 73,0 % a přesto byl skutečný deficit na konci roku nižší než plánovaný. Do meziročního zlepšení výsledku státního rozpočtu se promítlo zejména vyšší tempo růstu příjmů než výdajů. Problematické však je, že v 1. pololetí roku 2024 bylo prostřednictvím rozpočtových opatření z celkové rozpočtové rezervy ve výši 11,8 mld. Kč uvolněno 2,9 mld. Kč, z toho 2,4 mld. Kč čerpaly různé kapitoly na výdajové tituly³. Není však zcela zřejmé, zda všechny tyto prostředky byly v souladu s účelem rozpočtové rezervy, která by měla sloužit primárně k pokrytí nezbytných a nepředvídaných výdajů.

1 Zákon č. 433/2023 Sb., o státním rozpočtu České republiky na rok 2024.

2 Zdroj: Čtvrtletní zpráva o řízení státního dluhu České republiky (1. pololetí 2024).

3 Zpráva o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2024, tabulka č. 67: Rezervní položky kapitoly VPS a jejich čerpání na úrovni kapitol k 30. 6. 2024 (Kč).

Graf č. 5: Výše schváleného a skutečného schodku státního rozpočtu v letech 2023 a 2024 (v mld. Kč, v %)

Zdroj: informační portál MONITOR.

Výše schváleného deficitu pro rok 2024 je sice o 43,0 mld. Kč nižší než v roce 2023, přesto však nereflektuje příznivější ekonomickou situaci. Rozpočet pro rok 2024 již není zatížen inflační a energetickou krizí, avšak struktura rozpočtu je stále více zatěžována rostoucími mandatorními výdaji, které zvyšují svůj podíl na celkových výdajích.

V. PŘÍJMY STÁTNÍHO ROZPOČTU

Příjmy státního rozpočtu za 1. pololetí 2024 dosáhly celkové výše 956,2 mld. Kč, což představuje plnění rozpočtu příjmů stanoveného zákonem ve výši 1 940 mld. Kč na 49,3 %. Ve srovnání s 1. pololetím 2023 došlo k nárůstu příjmů o 38,9 mld. Kč, tj. o 4,3 %. Tento růst byl mj. ovlivněn novou úpravou rozpočtového určení daní (dále také „RUD“) ve prospěch státního rozpočtu⁴ a zavedením sazby nemocenského pojištění pro zaměstnance.

	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	
 Celkové příjmy státního rozpočtu	917,2 mld. Kč	956,2 mld. Kč	4,3 % 38,9 mld. Kč

Nejvýznamnější podíl na příjmech státního rozpočtu tvořily daňové příjmy, které zaznamenaly v 1. pololetí 2024 meziroční růst o 67,4 mld. Kč. K růstu daňových příjmů významně přispělo vyšší inkaso daně z příjmů právnických a fyzických osob, daně z přidané hodnoty (dále také „DPH“) a vyšší příjmy ze spotřební daně z minerálních olejů. Naopak výrazně poklesl příjem z daně z elektřiny.

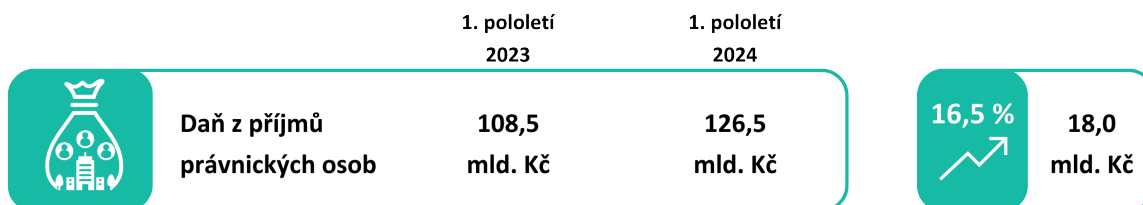
Inkaso ostatních daní zaznamenalo oproti předchozímu období pokles. Nedaňové příjmy se meziročně snížily o 0,7 mld. Kč a kapitálové příjmy poklesly o 1,2 mld. Kč. Výrazný propad příjmů o 26,6 mld. Kč, tj. o 24,4 %, byl vykázan u přijatých transferů, které poklesly především v důsledku refundace prostředků v rámci *Národního plánu obnovy* (dále také „NPO“).

	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	Meziroční změna
Daňové příjmy	776,6 mld. Kč	843,9 mld. Kč	 67,4 mld. Kč
Kapitálové příjmy	10,2 mld. Kč	9,0 mld. Kč	 -1,2 mld. Kč
Nedaňové příjmy	21,5 mld. Kč	20,8 mld. Kč	 -0,7 mld. Kč
Přijaté transfery	109,0 mld. Kč	82,4 mld. Kč	 -26,6 mld. Kč

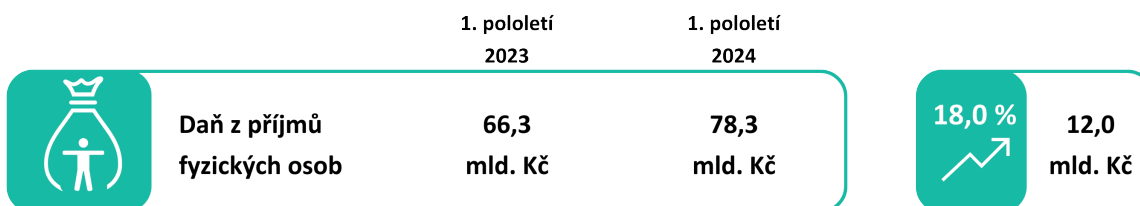
4

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.

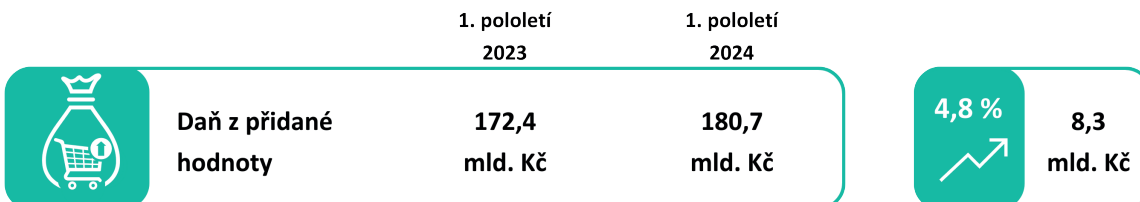
Za meziročním růstem inkasa daně z příjmů právnických osob o 18,0 mld. Kč stálo především dočasné zavedení daně z neočekávaných zisků. Za 1. pololetí 2024 dosáhlo inkaso daně z mimořádných zisků částky 18,2 mld. Kč. Bez této dočasné daně by v 1. pololetí 2024 daň z příjmů právnických osob meziročně klesla o 0,2 mld. Kč, a to i přes úpravu RUD. Schválená změna v rámci konsolidačního balíčku, která zvýšila sazbu daně z příjmů právnických osob z 19 % na 21 %, ovlivní inkaso této daně až v roce 2025.

Inkaso daně z příjmů fyzických osob dosáhlo v 1. pololetí 2024 výše 78,3 mld. Kč, což představuje meziroční růst o 12 mld. Kč, tj. o 18 %. K tomuto růstu přispěly dlouhodobě nízká nezaměstnanost a rostoucí mzdy, ale také zvýšení výnosů z daně z příjmů fyzických osob v důsledku snížení hranice pro druhou sazbu daně z čtyřnásobku na trojnásobek průměrné mzdy a úpravy zdanění vybraných nepeněžních benefitů. Tyto změny byly zavedeny v rámci konsolidačního balíčku. Významný vliv na vyšší inkaso měla i změna RUD o 0,94 p. b. ve prospěch státního rozpočtu. Dále se zvýšilo inkaso daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně, především díky vyšším výnosům z úroků, dividend a jiných kapitálových příjmů.

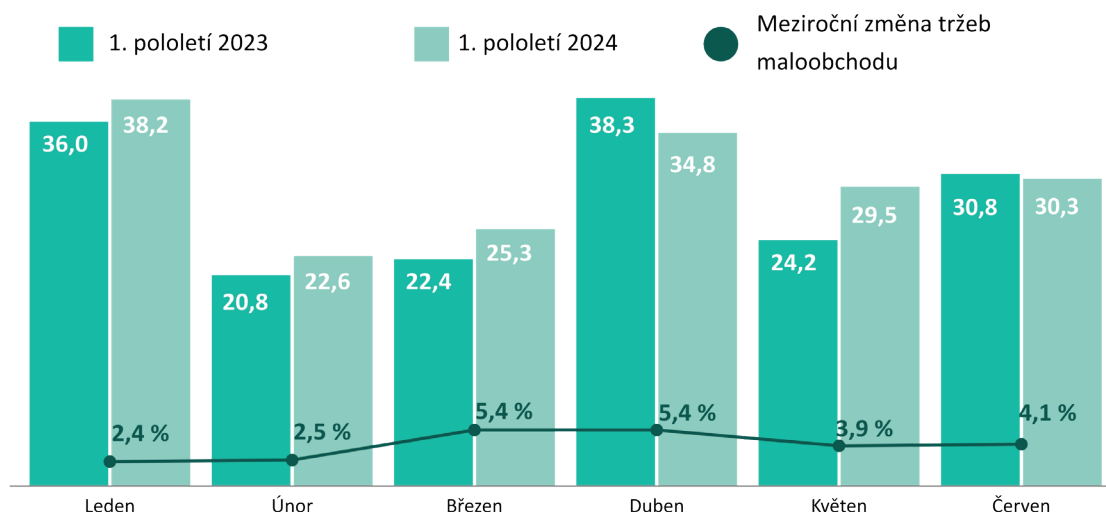

Inkaso daně z přidané hodnoty vzrostlo o 8,3 mld. Kč, tj. o 4,8 %, což bylo podpořeno především meziročně vyššími výdaji domácností na spotřebu. Zároveň se začínají promítat změny platné od ledna 2024, zejména snížení počtu sazeb DPH na základní 21% a sníženou 12%, a také přesun vybraného zboží a některých služeb ze snížené do základní sazby DPH. K vyššímu inkasu DPH přispěla také změna RUD ve prospěch státního rozpočtu.

Na rozdíl od roku 2023, kdy docházelo k omezení spotřeby domácností, došlo v 1. pololetí 2024 v této oblasti ke zvýšení spotřeby, což se projevilo i v meziročním růstu maloobchodních tržeb. Jak znázorňuje následující graf, inkaso daně z přidané hodnoty bylo v 1. pololetí 2024 meziročně vyšší ve většině kalendářních měsíců. Nicméně v měsíci dubnu a červnu byl zaznamenán meziroční pokles inkasa.

Graf č. 6: Inkaso daně z přidané hodnoty a meziroční vývoj tržeb maloobchodu v jednotlivých měsících 1. pololetí let 2023 a 2024 (v mld. Kč, v %)

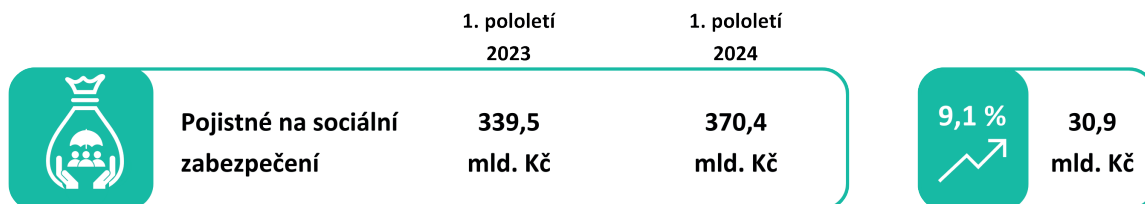
Zdroj: informační portál MONITOR, Český statistický úřad.

Pozn.: Meziroční změna tržeb maloobchodu neobsahuje údaje o tržbách za opravy a prodej motorových vozidel.

Příjmy ze spotřebních a energetických daní (bez odvodu z nadměrných příjmů z elektřiny) meziročně vzrostly o 6,7 mld. Kč, tj. o 9,8 %. Nejvíce vzrostlo inkaso daně z minerálních olejů o 5,2 mld. Kč a inkaso daně z tabákových výrobků o 1,2 mld. Kč. Daň z minerálních olejů se zvýšila díky navrácení sazby spotřební daně z motorové nafty z 8,45 Kč/l na 9,95 Kč/l. Navzdory mírnému nárůstu daně z tabákových výrobků je patrný odklon od tradičních tabákových výrobků, který je kompenzován zavedením spotřební daně z výrobků souvisejících s tabákovými výrobky, jako jsou např. nikotinové sáčky.

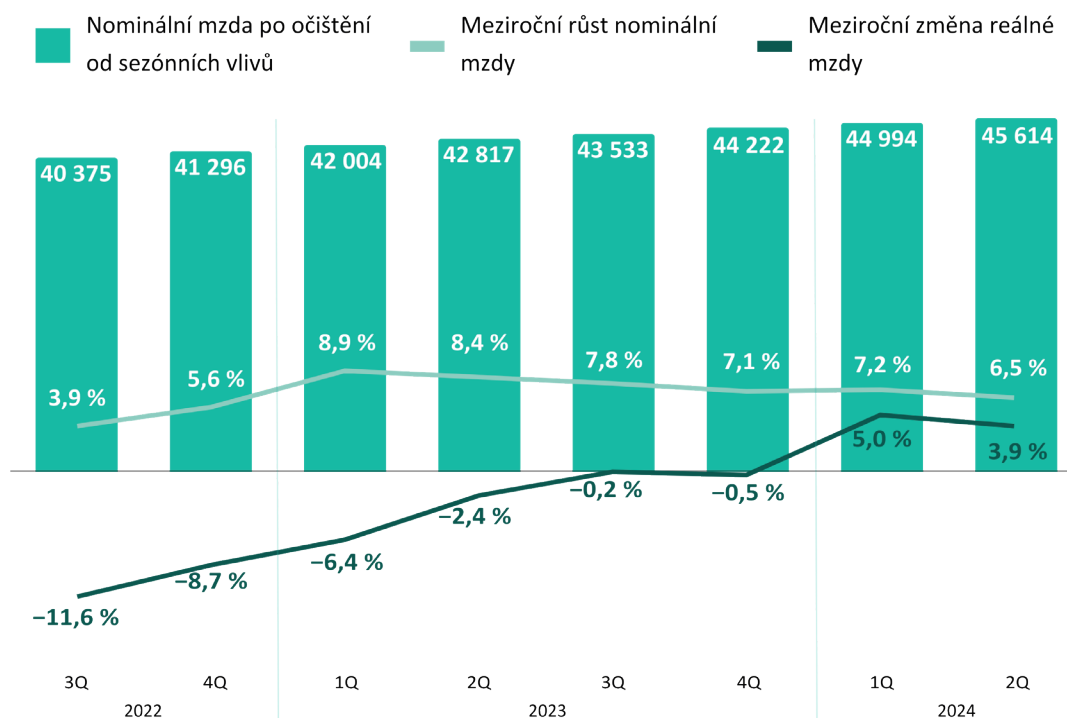
	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	
 Spotřební daně a energetické daně	68,1	74,8	 9,8 %
	mld. Kč	mld. Kč	
			mld. Kč

Výběr pojistného na sociální zabezpečení byl v 1. pololetí 2024 meziročně vyšší o 30,9 mld. Kč, tj. o 9,1 %, mj. v důsledku znovuzavedení nemocenského pojištění zaměstnanců ve výši 0,6 %, jehož cílem je přispět k vyrovnání schodku v oblasti nemocenského pojištění. Dalším faktorem ovlivňujícím inkaso je zvýšení minimálního vyměřovacího základu pro pojistné na sociální zabezpečení u osob samostatně výdělečně činných (dále také „OSVČ“). Od 1. 1. 2024 se minimální měsíční vyměřovací základ pro důchodové pojištění OSVČ zvýšil u hlavní činnosti o 908 Kč (na 3 852 Kč) a u vedlejší činnosti o 235 Kč (na 1 413 Kč).

Výnosy z daně z příjmů fyzických osob a příspěvky na sociální zabezpečení vykázaly v 1. polovině roku 2024 růst, který byl podpořen také zvýšením nominálních mezd. Díky mírnému růstu cen se zvýšily i reálné mzdy. Tento vývoj pozitivně ovlivnil spotřebu domácností, což se následně promítlo do vyššího inkasa daně z přidané hodnoty. Z dlouhodobějšího pohledu však reálná mzda v 1. pololetí 2024 nedosáhla úrovně z let před vysokou inflací.

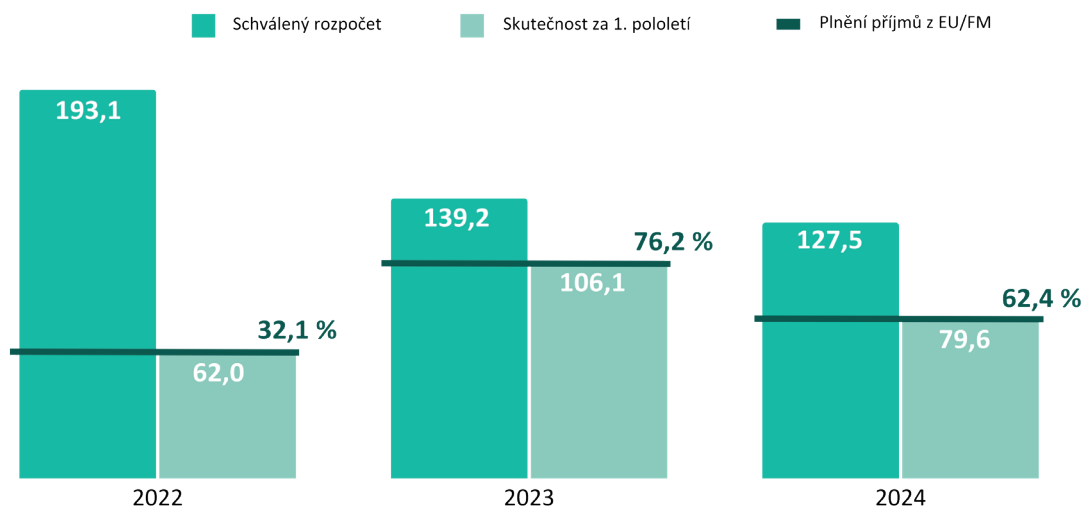
Graf č. 7: Vývoj průměrné měsíční mzdy za jednotlivá čtvrtletí od 2. pololetí 2022 (v Kč, v %)

Zdroj: Český statistický úřad.

Důležitou část celkových příjmů státního rozpočtu představují příjmy z rozpočtu EU/FM. Jejich plnění včetně společné zemědělské politiky za 1. pololetí 2024 dosáhlo celkové výše 79,6 mld. Kč a meziročně kleslo o 26,5 mld. Kč. Pokles prostředků z EU/FM byl způsoben nižší refundací z *Národního plánu obnovy*, která byla o 23,1 mld. Kč nižší než v předchozím roce. Procentní plnění příjmů z EU/FM je letos o něco nižší než loni, ale stále nad hranicí 50 %, takže by se neměla opakovat situace z roku 2022, kdy rozpočtované příjmy z EU/FM nebyly na konci roku naplněny o 76,4 mld. Kč (tj. o 39,5 %).

Graf č. 8: Plnění příjmů z EU/FM za 1. pololetí let 2022–2024 (v mld. Kč, v %)

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí let 2022–2024.

VI. VÝDAJE STÁTNÍHO ROZPOČTU

Za 1. pololetí 2024 dosáhly výdaje státního rozpočtu 1 134,8 mld. Kč, což je nárůst o 2,2 mld. Kč oproti stejnému období roku 2023. Tento relativně malý růst byl částečně důsledkem opatření konsolidačního balíčku, který má stabilizovat rozpočet, ale byl ovlivněn také snížením kapitálových výdajů o 2,5 mld. Kč. Většina mandatorních výdajů nadále výrazně rostla. Naopak výdaje na podporu v oblasti energií se snížily díky poklesu cen plynu a elektřiny.

	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	Meziroční změna
Výdaje státního rozpočtu	1 132,6 mld. Kč	1 134,8 mld. Kč	 2,2 mld. Kč
Běžné výdaje	1 053,5 mld. Kč	1 058,2 mld. Kč	 4,7 mld. Kč
Kapitálové výdaje	79,1 mld. Kč	76,6 mld. Kč	 -2,5 mld. Kč

V 1. pololetí roku 2024 došlo k nejvyššímu meziročnímu nárůstu běžných výdajů u neinvestičních transferů veřejnoprávním osobám, a to o 17,7 mld. Kč. Z toho nejvíce vzrostly neinvestiční transfery státním fondům o 17,4 mld. Kč. Naopak transfery krajům a obcím poklesly o 6,7 mld. Kč. Výdaje na sociální dávky vzrostly o 17,1 mld. Kč. Kromě dopadů valorizace důchodů ovlivnily sociální výdaje také dávky nemocenského pojištění, podpory v nezaměstnanosti, a především zvýšení plateb za státní pojištěnce o 6,7 mld. Kč. Neinvestiční nákupy a související výdaje se zvýšily o 10,8 mld. Kč. Výdaje na obsluhu státního dluhu vzrostly o 5,3 mld. Kč. Tento růst je nadále důsledkem refinancování dřívějšího dluhu vytvořeného za výhodnějších úrokových sazeb, než jaké jsou od roku 2022. Dynamiku růstu běžných výdajů nejvíce omezily neinvestiční transfery soukromoprávním osobám; tyto transfery poklesly o 37,4 mld. Kč, a to především díky nižší podpoře v oblasti energií.

Z kapitálových výdajů vzrostly nejvíce výdaje na investiční nákupy a související výdaje o 5,7 mld. Kč. Naopak kapitálové výdaje na investiční transfery se snížily o 8,2 mld. Kč, zejména pak investiční transfery státním fondům, jako jsou Státní fond životního prostředí ČR, Státní fond dopravní infrastruktury a Státní zemědělský intervenční fond, které klesly o 16,7 mld. Kč. Na druhou stranu vzrostly investiční transfery krajům a obcím o 4,2 mld. Kč, a to navzdory jejich vysokým finančním zůstatkům na bankovních účtech. Dále také vzrostly kapitálové výdaje na obranu státu o 7,0 mld. Kč.

Tabulka č. 1: Meziroční změna výše vybraných výdajů v 1. pololetí 2024

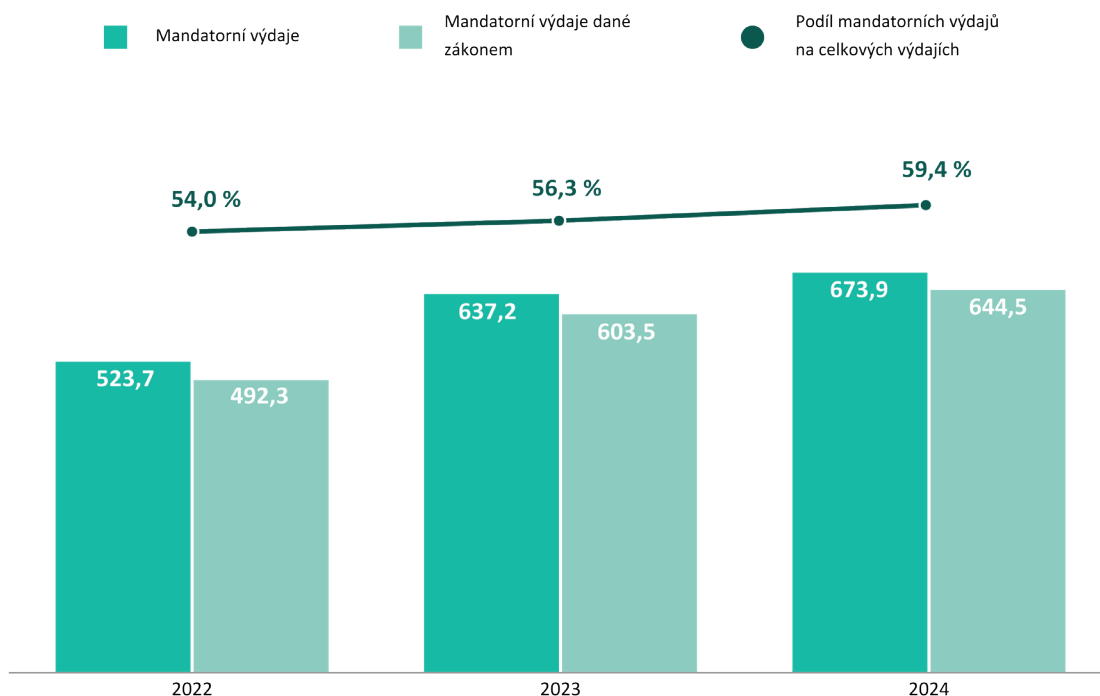
(v mld. Kč)

Výdaje	Nárůst	v %	Výdaje	Pokles	v %
Běžné výdaje			Běžné výdaje		
Neinvestiční transfery veřejnoprávním osobám	17,7	5,3	Neinvestiční transfery soukromoprávním osobám	-37,4	-39,7
Sociální dávky	17,1	3,9	Neinvestiční transfery a související platby do zahraničí	-4,1	-12,0
Výdaje na neinvestiční nákupy a související výdaje (úroky)	10,8	15,1			
Kapitálové výdaje			Kapitálové výdaje		
Investiční nákupy a související výdaje	5,7	47,6	Investiční transfery	-8,2	-12,3

Zdroj: informační portál MONITOR.

Snaze o výrazné snížení výdajů státního rozpočtu brání zejména stále rostoucí mandatorní výdaje, které mají významný vliv na prohlubující se strukturální deficit veřejných financí. V 1. pololetí 2024 činily mandatorní výdaje 673,9 mld. Kč, tj. 59,4 % vynaložených celkových výdajů. Tento podíl navíc od roku 2022 roste. Výrazná většina těchto výdajů je dána zákonem a jejich výše činila 644,5 mld. Kč. Největší podíl na zákonných mandatorních výdajích měly sociální výdaje, které dosáhly hodnoty 538,7 mld. Kč. Z hlediska snah o snížení deficitu veřejných financí je oblast zákonných mandatorních výdajů klíčová a její úprava by výrazným způsobem z dlouhodobého pohledu přispěla ke snížení nerovnováhy mezi příjmy a výdaji.

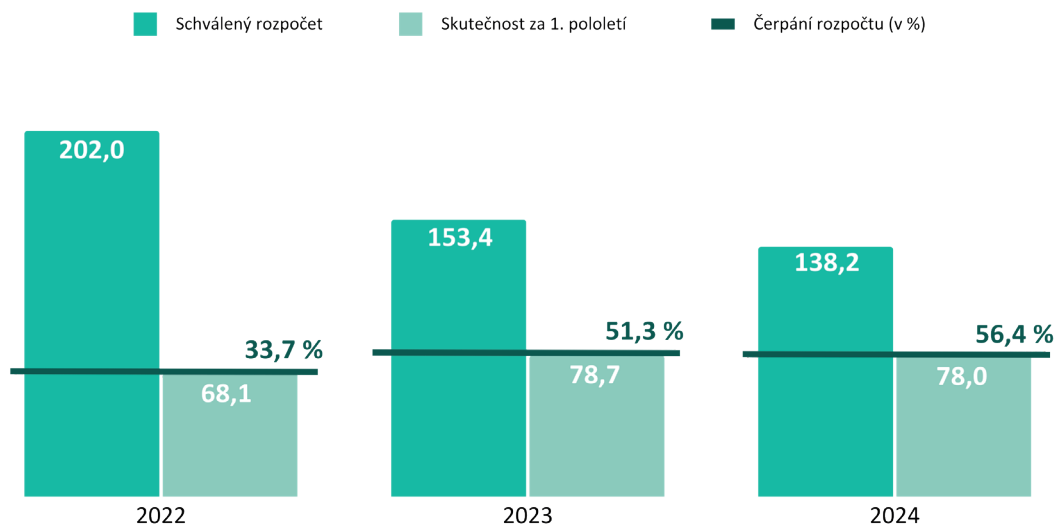
Graf č. 9: Výše mandatorních výdajů v 1. pololetí let 2022–2024 (v mld. Kč, v %)

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí let 2022 až 2024.

Důležitou součástí výdajů státního rozpočtu jsou výdaje na financování společných programů EU a ČR vč. SZP a FM (dále také „výdaje na programy spolufinancované z prostředků EU/FM“). Tyto výdaje v 1. pololetí 2024 dosáhly výše 78,0 mld. Kč a jejich rozpočet na celý rok 2024 byl vyčerpán z 56,4 %.

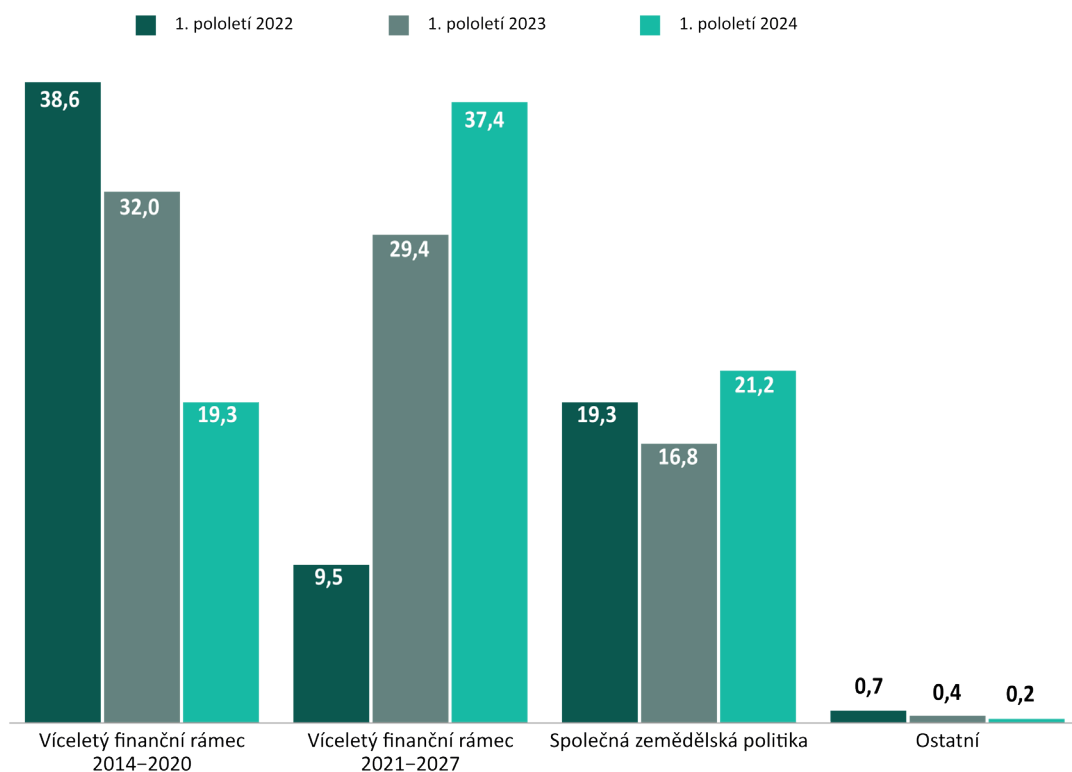
Graf č. 10: Výdaje na financování společných programů EU a ČR vč. SZP a FM v 1. pololetí let 2022–2024 (v mld. Kč, v %)

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí let 2022–2024.

V 1. polovině roku 2024 došlo k významné změně ve struktuře výdajů z víceletých finančních rámců. Výdaje z aktuálního víceletého finančního rámce 2021–2027 byly poprvé vyšší než výdaje z víceletého finančního rámce 2014–2020 a tvořily největší část výdajů na programy spolufinancované z prostředků EU/FM (celkem 37,4 mld. Kč). Dobíhající výdaje z víceletého finančního rámce 2014–2020 dosáhly souhrnné výše 19,3 mld. Kč. Na společnou zemědělskou politiku, v jejímž rámci jsou poskytovány zejména přímé platby podnikatelům v zemědělství a podpory rozvoje venkova, bylo v 1. pololetí 2024 vynaloženo celkem 21,2 mld. Kč.

Graf č. 11: Výdaje na financování společných programů EU a ČR vč. SZP a FM dle jednotlivých ukazatelů v 1. pololetí let 2022–2024 (v mld. Kč)

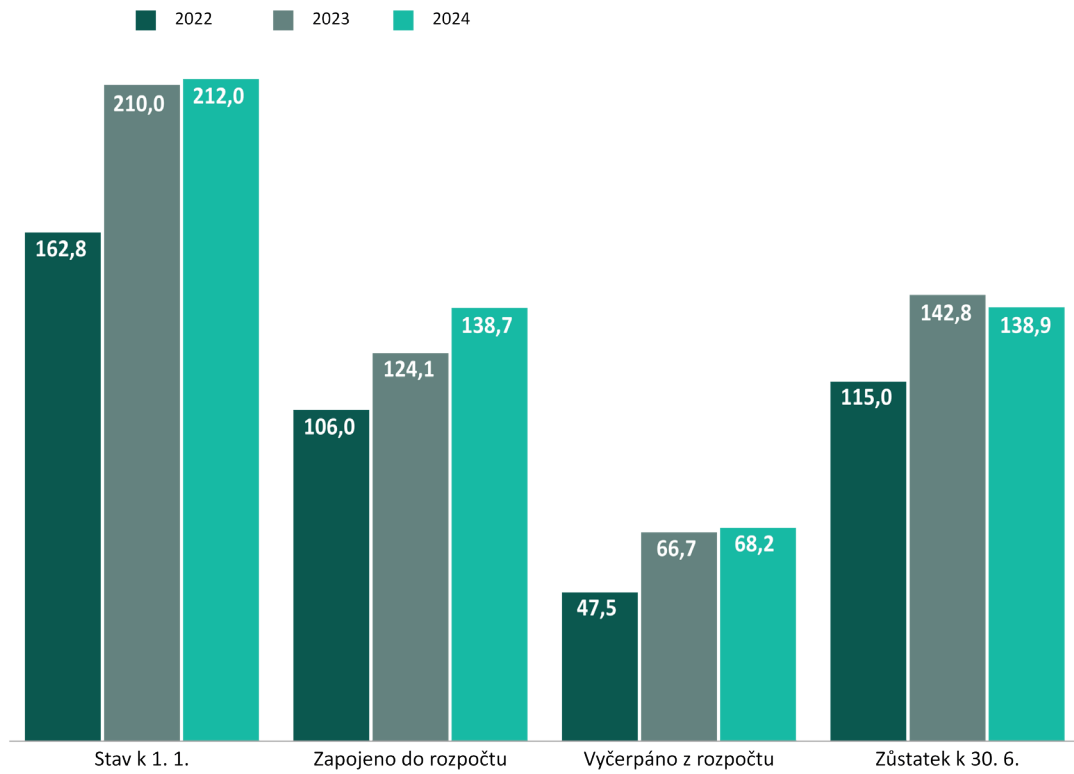

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí let 2022–2024.

Pozn.: Do kategorie „ostatní“ byly zařazeny výdaje spadající do období před rokem 2014 a výdaje v rámci finančních mechanismů.

Významnou roli při čerpání výdajů státního rozpočtu mají nároky z nespotřebovaných výdajů (dále také „NNV“). K 1. 1. 2024 dosahoval jejich stav 212 mld. Kč a meziročně vzrostly o 1,9 mld. Kč. Z celkových NNV bylo do rozpočtu zapojeno 65,4 %, což je o něco více než v předchozích letech. Je tedy možné, že se stav NNV k 1. 1. 2025 podaří snížit. Konečný výsledek však bude ovlivněn tím, do jaké míry se podaří zapojené nároky vyčerpat. Na konci 1. pololetí 2024 bylo ze zapojených nároků ve výši 138,7 mld. Kč vyčerpáno 68,2 mld. Kč, tj. 49,2 %.

Graf č. 12: Nároky z nespotřebovaných výdajů v 1. pololetí let 2022–2024 (v mld. Kč)

Zdroj: Integrovaný informační systém Státní pokladny.

Pozn.: Zůstatek nároků z nespotřebovaných výdajů k 30. červnu není roven rozdílu mezi stavem k 1. 1. a vyčerpanými nároky z rozpočtu. Důvodem jsou ukončené nároky, které v grafu nejsou zobrazeny.

VII. VÝSLEDKY HOSPODAŘENÍ ÚZEMNÍCH ROZPOČTŮ

Hospodaření územních rozpočtů (dále také „ÚR“) po konsolidaci skončilo za 1. pololetí 2024 v přebytku 82,7 mld. Kč, který meziročně vzrostl o 21,5 mld. Kč. Jednalo se o historicky nejvyšší přebytek hospodaření za 1. pololetí. Tento nárůst byl způsoben zejména výrazným růstem příjmů, zatímco výdaje zůstaly na téměř stejné úrovni jako v 1. pololetí 2023.

	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	Meziroční změna
Příjmy územních rozpočtů	436,0 mld. Kč	458,7 mld. Kč	 22,7 mld. Kč
Výdaje územních rozpočtů	374,8 mld. Kč	376,1 mld. Kč	 1,3 mld. Kč
Saldo územních rozpočtů	61,2 mld. Kč	82,7 mld. Kč	 21,5 mld. Kč

Celkové příjmy územních rozpočtů v 1. pololetí 2024 meziročně vzrostly o 22,7 mld. Kč a dosáhly výše 458,7 mld. Kč. Tento růst byl způsoben především zvýšením daňových příjmů o 13,9 mld. Kč a nárůstem nedaňových příjmů o 10,9 mld. Kč. Ke zvýšení daňových příjmů, které jsou hlavním zdrojem příjmů obcí, přispělo inkaso daně z nemovitých věcí, které vzrostlo o 5,7 mld. Kč, a také inkaso daně z příjmů fyzických osob, které se meziročně zvýšilo o 4,2 mld. Kč na 41,9 mld. Kč. K tomuto navýšení přispěl růst mezd a změny přijaté v rámci konsolidačního balíčku (např. snížení limitu pro druhou sazbu daně nebo úprava zdanění vybraných nepeněžních benefitů). Dále vzrostly výnosy z daně z příjmů právnických osob (o 2,0 mld. Kč) a příjmy z daně z přidané hodnoty (o 2,0 mld. Kč), a to z důvodu větší spotřeby domácností a přesunu vybraného zboží a služeb ze snížené (12 %) do základní sazby (21 %). Naopak poklesly přijaté transfery o 2,9 mld. Kč, příčinou bylo zejména snížení neinvestičních transferů.

Celkové výdaje územních rozpočtů v 1. pololetí 2024 dosáhly výše 376,1 mld. Kč a meziročně vzrostly o 1,3 mld. Kč. Běžné výdaje klesly o 0,1 mld. Kč na 315,9 mld. Kč a kapitálové výdaje vzrostly o 1,4 mld. Kč na 60,2 mld. Kč. Na tomto růstu se podílely pouze obce a dobrovolné svazky obcí, jejichž investice se meziročně zvýšily o 6,9 mld. Kč. Investice krajů se naopak o 5,2 mld. Kč snížily, a to i přes navýšení přijatých investičních transferů o 0,6 mld. Kč na 6,8 mld. Kč.

Tabulka č. 2: Příjmy, výdaje a saldo jednotlivých územních rozpočtů za 1. pololetí let 2023 a 2024 (v mld. Kč)

Položka	Obce a DSO			Kraje		
	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	Meziroční změna	1. pololetí 2023	1. pololetí 2024	Meziroční změna
Daňové příjmy	158,4	169,1	10,7	46,5	49,7	3,2
Nedaňové příjmy	28,0	33,2	5,3	5,5	11,2	5,6
Kapitálové příjmy	3,0	3,8	0,9	0,2	0,2	0
Přijaté transfery	48,7	49,9	1,3	153,3	150,7	-2,6
Celkové příjmy	238,0	256,1	18,1	205,5	211,7	6,2
Běžné výdaje	160,6	164,9	4,3	161,5	158,4	-3,1
Kapitálové výdaje	40,7	47,6	6,9	19,5	14,3	-5,2
Celkové výdaje	201,3	212,5	11,2	181,0	172,7	-8,4
Saldo	36,7	43,6	6,9	24,5	39,0	14,6

Zdroj: zprávy o plnění státního rozpočtu České republiky za 1. pololetí 2023 a 2024.

Pozn.: DSO – dobrovolné svazky obcí.

Z důvodu konsolidace, jejímž smyslem je očistit údaje o rozpočtu nebo skutečnosti peněžních operací o interní přesuny peněžních prostředků uvnitř jednotky nebo mezi jednotkami na úrovni sumářů, za které se operace sledují, je součet na úrovni republiky odlišný od součtu jednotlivých úrovní, tj. obcí a dobrovolných svazků obcí a krajů.

Jak vyplývá z výše uvedené tabulky kladný výsledek hospodaření a meziroční zlepšení vykázaly za 1. pololetí 2024 všechny úrovně územních rozpočtů. Vyšší přebytek k 30. 6. 2024 měly obce a dobrovolné svazky obcí, činil 43,6 mld. Kč a meziročně vzrostl o 6,9 mld. Kč. Hospodaření krajů skončilo na konci 1. pololetí 2024 v přebytku ve výši 39,0 mld. Kč, který meziročně vzrostl o 14,6 mld. Kč. Výrazný vliv na hospodaření obcí mají výsledky hospodaření hlavního města Prahy, které za 1. pololetí 2024 vykázalo přebytek 15,1 mld. Kč, který byl však meziročně nižší o 2,5 mld. Kč.

Přebytkové hospodaření územních rozpočtů se projevilo také meziročním nárůstem celkového zůstatku peněžních prostředků na bankovních účtech ÚR, který byl k 30. 6. 2024 ve výši 562,8 mld. Kč a oproti konci roku 2023 vzrostl o 80,3 mld. Kč. Rostoucí zůstatky na bankovních účtech územních rozpočtů naznačují časté odkládání investičních projektů. Tento trend poukazuje na potřebu přehodnocení výše transferů ze státního rozpočtu a zároveň na nutnost vytvořit pro územní rozpočty podmínky, které by je motivovaly k efektivnímu investování vlastních prostředků. Aktivnější investiční politika by podpořila rozvoj infrastruktury, zatraktivnila regiony pro podnikání a přispěla k růstu hodnoty nemovitostí, což by dlouhodobě posílilo ekonomický potenciál a konkurenceschopnost jednotlivých oblastí.

SEZNAM ZKRATEK

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
DPH	daň z přidané hodnoty
DSO	dobrovolné svazky obcí
EU	Evropská unie
FM	finanční mechanismy (fondy Evropského hospodářského prostoru a Norska a <i>Program švýcarsko-české spolupráce</i>)
HDP	hrubý domácí produkt
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NNV	nároky z nespotřebovaných výdajů
NPO	<i>Národní plán obnovy</i>
OSVČ	osoby samostatně výdělečně činné
p. b.	procentní bod
RUD	rozpočtové určení daní
SZP	společná zemědělská politika
ÚR	územní rozpočty

Česká republika
Nejvyšší kontrolní úřad